

A FEMINISTÁK EGYESÜLETÉNEK ÉVI JELENTÉSE.

A 1909 évi közgyűlés elé terjesztette: DIRNFELD JANKA titkár.

Tisztelt Közgyűlés!

Munkában, eredményekben, fejlődésben egyaránt gazdag, a magyar nőmozgalomra nézve kiválóan fontos az az esztendő, amelyről ma beszámolunk s amelynek csak legfontosabb eseményeit fogom az alábbiakban vázlatosan ismertetni.

1908. márciusi közgyűlésünk után április hó 3-án tartotta egyesületünk első választmányi ülését, amelyen a tisztikar következőkép alakult meg: ügyvezető Glücklich Vilma, helyettes ügyvezető dr. Márkus Dezső, titkár Dirnfeld Janka, ügyész dr. Glücklich Emil, pénztáros Hellerné B. Georgina, ellenőr Rudó Kornélia, jegyző Galló Paula, könyvtáros Pikler Blanka.

A könyvtárosi tisztséget Pikler Blanka nagy elfoglaltsága miatt 1909 elején Kármáné H. Márta vette át ideiglenesen.

Az új egyesületi év a nők választójoga jegyében indult és az egész év munkásságán – egyéb női érdekek elhanyagolása nélkül – vörös fonalként vonul végig a minden más jognak alapját képező választójog megszerzésére irányuló törekvés, a magyar nőmozgalomnak legaktuálisabb kérdése.

Minthogy a parlamenti szokás nem engedte, hogy nyomban feleljünk a belügyminiszter válaszára, amelyet 1908. március 10-én nála járt deputációknak adott: április 5-én e célból nagygyűlést tartottunk Mellerné Miskolczy Eugénia elnöklete alatt. Az elnök rövid megnyitó beszéde során jelentette, hogy a gyűlést számos vidéki város feministái táviratilag üdvözölték. A gyűlés egyetlen tárgya ez a kérdés volt: „Miért féltik a nőt a politikától”? Az előadó: Schwimmer Rózsa hosszabban foglalkozott a belügyminiszter válaszával. Legtetszetősebb frázisára nézve: hogy nem a politikát félti a hölgyektől, hanem a hölgyeket a politikától, a következőket jegyezte meg: valamennyi nő szenved a rossz törvények miatt és ezektől a rossz törvényektől mégsem féltik a nőket. Nőnevelésünk elavult; a nők ezreit, akik nehéz munkában görnyednek, nyugodt lélekkel engedik át a tőke kizsákmányolásának. Magyarországon évente 5-6000 asszony hal meg gyermekágyi lázban, mert nincs elég képzett szülésznőnk; nagy államférfiaink szerint nincs elég pénz a bábaképzésre. A leánykereskedelem meggátlására törvénykönyvünkben a mai napig sincs

megfelelő intézkedés.* Ha mindettől nem féltik a nőt, vajjon kell-e félni a politikától, a politikai jogoktól, e bajok leküzdésére alkalmas egyetlen eszköztől? Dr. Pataj Sándor (Zombor) a magyar nép hegemoniája szempontjából fejtegette a nők választójogának szükségét. Dirnfeld Janka az üzletemberek feleségének anyagi felelősségével érvelt a nők választójoga mellett. Sósne Fejes Zsófia munkásnők álláspontját ismertette. Reinitz Ernő szóvala, hogy a szociáldemokrata párt, amely az általános választójogot írta szízlajára, nálunk éppenséggel nem törődik a nők választójogával. Glücklich Vilma felemlítette, hogy a feminista érzelmű szervezett munkásnőket mennyire zaklatják a pártban. Kovács Alajos, Gárdos Mariska, dr. Ladányi Ármin és Weisz Károly, a szociáldemokrata párt tagjai, a legnagyobb kíméletlenséggel keltek ki a feministák munkássága ellen. Wilhelm Szidónia hozzászólása és az előadó záróbeszéde után a nagygyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el egyhangúlag: Az április 5-én az újjvárosháza nagytermében összegyűlt nagygyűlés sürgősen követeli a kormánytól és a képviselőháztól a férfiakra és a nőkre egyaránt kiterjedő általános, egyenlő, titkos választójog törvénybe iktatását.

Május hónapnak igen jelentős eseménye volt Gripenberg Alexandra bárónő, finn országgyűlési képviselő előadása. Mind személye, mind előadása sok előítéletet döntött meg. Egyéniségének előkelő egyszerűsége, szelidsége lefegyverezte még azokat is, akik a „nőiességet” féltik a nő politikai jogaitól. Előadásában különösen figyelemreméltó és a finn nők tevékenységét jellemző az, hogy egyetlen esztendőben, 1905-ben, 300 népgyűlést tartottak a nők választójoga érdekében. Az asszonyoknak köszönhető számos szociálpolitikai kezdeményezés közül különösen az alkohol elleni küzdelemben elért sikerüket emelte ki. Az előadást megelőző napon a politikai bizottság tagjai kiváló vendégünk kívánságára bizalmas összejövetelt tartottak Szirmay Oszkárné tagtársunk vendégszerető házában. Gripenberg bárónőt Budapestre jövet Érsekújvárott taglarsaink nagy küldöttséggel fogadtak.

Lelkes örömmel tett eleget egyesületünk az Országos földműves párt balmazújvárosi

* Azóta új, szigorúbb törvény lépett életbe.

csoportja megkeresésének, hogy asszonyaikat a szervezkedésben segítse. Aldožocsütörtöki népgyűlésükre a választmány Schwimmer Rózsa tagtársunkat küldötte ki. A népgyűlés megtartását a hivatalos közegek mindennemű zaklatással és önkényeskedéssel akarták meggátolni. de Balmazújváros földműves asszonyainak okos bátorsága és törvényismerete győzedelmeskedett és lehetővé tette a gyűlés megtartását.

Amsterdamban június 15-től 20-áig a nők választójogi világszövetsége tartott kongresszust. amelyen 24 állam képviselői, vettek részt. Magyarország részéről a Feministák Egyesületén kívül a Nőtisztviselők Országos Egyesülete, a Magyarországi Good Templar-rend, a Temesvár-Mehalai Gyermekkert-Egylet, a Balmazújvárosi Földművelő Egyesület női szabad szervezete képviseltette magát. A Feministák Egyesületét Engelne K. Berta, (Nagysurány) Gergely Janka, (Budapest) Gémessy Aranka, (Kisvicsáp) Schwimmer Franciska (Kaposvár), Schwimmer Rózsa, Steinberger Gizella (Tiszaújlak), Szabados Klodild és Taubner Margit képviselték. A szövetség tisztikarának jelentései arról a rohamos haladásról, azokról a nagy eredményekről számoltak be, amelyek a nők választójogának térfoglalásában a kopenhágai kongresszus óta kimutathatók. Norvégia asszonyai azóta megkapták a passzív és aktív országgyűlési választójogot, több országban pedig a községi választójogot vívták ki az asszonyok. Magyarország az egyetlen parlamentaris állam, amelyben egyetlen parlamenti párt sem követeli a nők választójogát és amelyben nincsenek a nők politikai jogaiért küzdő vidéki egyesületek. A kongresszus tagjainak különös figyelmébe ajánlotta a vezetőség azt az „eredeti” nyári propagandát, a melyet mi magyarok üzünk, fürdőhelyeken kiragasztott ismert választójogi plakátjainkkal.* Meg kell emlékeznünk arról a kitüntető figyelemről is, amelyben a kongresszus kedvenceit, a magyar delegáció tagjait részesítették. A kongresszuson résztvevők csak buzdítást nyerhettek arra, hogy erejük teljes megfeszítésével dolgozzanak ügyünkért jövőben.

Júliusban egyesületünk politikai bizottsága felszólítást intézett az összes országgyűlési képviselőkhöz: nyilatkozzanak beszámoló beszédeikben a nők választójogára vonatkozólag. Amennyiben ezt elmulasztanák, tagtársaink feladatává tettük, hogy a beszámoló színhelyén eziránt hozzájuk kérdést intézzenek. A nyári hónapokban tagtársaink a nyaraló- és fürdőhelyeken igyekeztek nagy alkalmi propagandát kifejteni. Engelne K. Berta és Schwimmer

* Általános választójog csak az, amely a nőkre is kiterjed.

Rózsa tagtársaink pedig országszerte a vidéki városokban igyekeztek eszméinket terjeszteni és azoknak új híveket szerezni.

Októberben Minna Cauer, a német politikai nőmozgalom vezére tartott két politikai tárgyú előadást, nagy és lelkes közönség jelenlétében. Első előadásában arról szólt, hogy miként lehet a társadalmi erkölcsöket összehangzásba hozni a nők választójogával. Második előadásában azt a kérdést fejtegette: „Miért kell a választójog a kenyérkereső nőnek?” A nők önértetére apellálva figyelmeztette őket, hogy méltán, mint őket megilletőt, követelhetik a legfontosabb polgárjogot: az általános választójogot. Hisz ezer és ezer nő szolgálja az államot agya és keze munkájával.

November 10-én nyújtotta be a képviselőházban gróf Andrássy Gyula belügyminiszter választójogi törvényjavaslatát, már napokkal előbb számos tagtársunk lakásának ablakára és erkélyére kitűzött nagy, fehér zászlóval tüntetett a nők választójoga mellett.

A benyújtás napján néhány tagtársunk a képviselőház bejárója előtt a ház tagjainak szánt röpiratot akart szétszórni; de ebben a lovas, gyalogos és titkos rendőrök egész serege akadályozta őket. Úgy látszik, derék rendőreink megirigyelték angol kollégáik dicsőségét, mert később a képviselőház karzatain elhelyezkedett és nyugodtan viselkedő tagtársainkat megmotozták és követelték a ruhájukra tűzött: „Választójogot a nőnek!” feliratú selyemszalagot eltávolították. A képviselőházi ülés tartama alatt a ház összes tagjainak sürgönyöket kézbesítettünk, melyekben figyelmeztettük a képviselőket, hogy ne felejtkezzenek meg a nők választójogáról.

November 14-én tartottuk meg tiltakozó gyűlésünket a belügyminiszter közismert választójogi törvényjavaslata ellen. Schwimmer Rózsa előadó alaposan, találóan és hatásosan bírálta a javaslatot a nők szempontjából. Megjegyezte, hogy Magyarország a korlátlan lehetőségek országa. Ha a nők erősek és bátrak, ha összetartanak közös érdekeik érvényesítésében, ha megértik a kor szavát, okvetlenül győznünk kell. Bordáslstvánné és Magyar Gáborné balmazújvárosi fegyvertársaink a Földműves párt női szabad szervezetének együttérzéséről biztosítottak bennünket. Hozzászólásuk őszinte hangja és találó érvelése valósággal feltűnést keltett. Felszólaltak még: Békássy Elemérné, PünköstyMária, Sósne Fejes Zsófia és Kozmáné G. Klára. A tiltakozó gyűlés alkalmából táviratban üdvözöltek bennünket: vidéki tagtársaink több csoportja, dr. Máday Andor tagtársunk a genfi egyetem m. tanára, az angol, a dán, a német, a norvég, a finn, a svájci, a holland és az olasz nők választójogi szövetsége.

Nagy eredményeket értünk el utóbbi időben a közhangulat átalakítása terén: népgyűlések határozati javaslatában, szakegyesületek országos szövetségeinek programjában kifejezetten követeli a polgárság a nőkre is kiterjedő általános választójogot.

Igen sikerült szakértekezleteket rendezett egyesületünk a nők választójoga érdekében; ezeknek sorát dr. Steinberger Sarolta tagtársunk előadása nyitotta meg: „A nők választójoga az orvosnők szempontjából.” Glücklich Vilma „A nők választójoga és az iskola,” Trombitás Erzszi, a szombathelyi nőtisztviselők egyesületének titkára „A nőtisztviselők és a nők választójoga”, Ungár Dezsóné pedig „A nők választójoga az anyák szempontjából” címen értekeztek. Valamennyi értekező nagy lelkesedéssel és egyhangúlag fogadta el a nőkre is kiterjedő általános titkos választójog erélyes megszüretésére vonatkozó határozati javaslatot.

Woker Gertrud dr., a berni egyetem magántanára, rendkívül tartalmas előadásában azzal biztatott, hogy a nőknek nincs okuk csüggedni a választójog késedelme miatt. Nem szabad megriadnunk alaptalan aggodalmaktól; jellemzi az eszméink megvalósulásához vezető fejlődést az is, hogy máris három házaspár ül a finn parlamentben, mint teljes jogú, egyenlő polgárok képviselői.

Az egész esztendőnek legkimagaslóbb eseménye volt Mrs. Carrie Chapman-Catt, a nők választójogi világszövetsége elnökének magyarországi látogatása. Eljött, költséget nem kímélve és fáradságot nem ismerve, hogy segítsen bennünket a választójogért folytatott küzdelmünkben. Budapesten két nyilvános és egy szűkebb körű egyesületi, Nyitrán, Nagyváradon, Temesvárott, Aradon, Kaposvárott, Pécsen és Szombathelyen egy-egy előadást tartott. Mélyen átértékelte, a lelkesedés nemes tüzetől áthatott szónoklataival elragadta és varázslatából ki nem bocsátotta hallgatóit. Vidéki előadásai közül különösen kiemeljük a nyitrai, hol ez alkalommal alakult meg a felvidéki fiókegyesület. Mrs. Chapman-Catt Budapesten tartózkodása alkalmával ellátogatott a képviselőházba, ahol Justh Gyula elnöknek átadta a magyar képviselőháznak szóló meghívót a nők választójoga érdekében Londonban tartandó, április 25-én kezdődő nemzetközi kongresszusra. Justh Gyula megismételte régi kijelentését, hogy föltétlenül híve a nők választójogának, csak úgy, mint az éppen jelenvolt képviselők kis csoportja: Szász Zsombor, Giesswein Sándor, Eszterházy herceg és Pallavicini őrgróf.

Martina G. Kramers, a nők választójogi világszövetségének titkára, Mrs. Chapman-

Catt második budapesti előadásával egyidejűleg, a Hollandiában folyó választójogi küzdelemről és annak fejlődéséről tartott előadást. Beszért továbbá Rosenberg Augusztus meghívására a „Művészet és Művelődés” egyesületben a béke érdekében. Utána Zipernovszky Károlyné és Schwimmer Rózsa tagtársaink békeakcióra buzdították a magyar nőket. E buzdítás eredménye gyanánt 17 egyesület elnökei fordultak sürgönnyel királyunkhoz, kérve az osztrák-magyar-szerb konfliktusnak a hágai választott bíróság elé való utalását. A legkülönbözőbb irányú egyesületek vezetőinek ez a szolidáris eljárása örvendetes jele a társadalmi összetartás fejlődésének.

Természetes, hogy a választójogi küzdelem mellett folytatnia kellett egyesületünknek munkássága minden ágát, hogy a gazdasági függetlenségért és a politikai felszabadulásért folytatott küzdelem párhuzamosan haladjon.

Az iskolaév befejezése előtt, mint minden évben, pályaválasztási értekezletet tartottunk, melynek meghívóit a székesfőváros tanügyi osztálya ezúttal is hivatalból küldte szét. Böhm János iparrajziskolai tanár az iparrajziskola elvégzésével elsajátítható és iparművészeti téren értékesíthető ügyességeket, tagtársaink közül pedig Hacker Boriska a fényképészeti, Pikler Blanka a kertészeti, Dirnfeld Janka a fogtechnikai, Kozmáné G. Klára a háztartási, Meller Arturiné a ruházati iparhoz tartozó, Gergely Janka a nőtisztviselői, Benedek Rafaelné a tanítónői, Belgrader Margit a középiskolai tanári, Königsberger Lea dr. az orvosi pályát ismertették. Ügyvezetőnk arra buzdította mind a jelenvolt leánykákat, mind azok szüleit: föltétlenül szerezzenek, illetőleg szereztesse a gyermekeikkel a nekik legjobban megfelelő pályára minél tökéletesebb képesítést és ezzel könnyebb megélhetést, mert csak a gazdasági függetlenség képezheti a szellem önállóságának és ezzel a biztos lelki egyensúlynak alapját. Felajánlottuk egyesületünk Gyakorlati Tanácsadójának szolgálatait a pályaválasztási kérdések eldöntése terén. Választmányunk határozatából népszerű kis pályamutatót is szerkesztettünk tájékoztatás céljából. Feltüntettük benne a különböző pályák jó és rossz oldalait. A pályamutatót egyesületünk hivatalos közlönyében „A nő és a társadalom”-ban tettük közzé.

Gyakorlati Tanácsadónk nagy forgalma októberben újabb pályaválasztási értekezlet rendezését tette szükségessé felnőttek részére. Ez értekezletünkön Ellscher Gyula dr. egyetemi tanár a betegápolói, Mirkovszkyné Greguss Gizella, az iparművészeti pályát, Gergely Janka a köz- és magántisztviselőnek, ügynökök és

kereskedelmi alkalmazottak helyzetét, D i r n e r Gusztáv dr. egyetemi tanár a szülésznői pályát, Glücklich Vilma a kertészeti, fogtechnikus! és más ipari pályákat ismertette röviden, nagyszámú hallgatóság jelenlétében.

Közgyűlésünk után tartott I. szülői értekezletünkön Guttenberg Pál igazgató az Amerikában alkalmazott Nature Study rendszerét ismertette. A gyermekekkel megfigyeltetik és megmagyarázzák nekik a mindennapi élet szembeötlő jelenségeit; egyes állatokat és növényeket rendszeresen gondoztatnak, ápoltatnak velük. Megfigyeléseik előadására szoktatják és ismereteik gyakorlati alkalmazására tanítják őket. Ügyvezetőnk a kérdés tanulmányozására buzdította a jelenvoltakat. Szülői értekezletet tartottunk továbbá: II. „A szociális gyermeknevelésről” Charlotte Perkins-Gilman nevelési elvei alapján; előadó Kármánné H. Márta volt. III. „A szülők feladatáról felnőtt gyermekükkel szemben” Pikler Blanka értekezett. Szükségesnek tartja, hogy a szülői tekintélyt nagyobb gyermekeknél igazi baráti viszony váltsa fel. Az érdeklődés a hallgatóság körében oly nagy volt e tárgy iránt, hogy folytatólagos értekezletet tűztünk ki, melynek előadója Márkus Dezső dr. volt. Az előadó, mint apa, engedékenységet, a gyermek megértésére törekvést ajánlott a jelenvolt szülőknek. IV. Deményné Peisner Ella e kérdésről tartott előadást: „Hogyan védmezzük gyermekeinket a pornográfia ellen?” A legjobb ellenszer, amellyel a szülők gyermekeiket immúnissá tehetik a pornográfia szellemi mérgével szemben: hogy őszintén válaszolnak olyan kérdéseikre is, amelyek a nemi élet jelenségeire, az ember születésére vonatkoznak. V. Meller Arturné „A gyermekek szórakozásairól” beszélt és a természetes játékok, egyszerű és gyakori gyermekösszejövetelek, de különösen a szabadban üzhető játékok mellett foglalt állást.

Októberi vitaértekezletünkön S z i r m a y Oszkárné, tagtársunk Hedwig Dohm munkája alapján ismertette az antifeministák megszokott érveit és azok cáfolatát. – Időszerű megbeszélésnek szenteltük decemberi vitaértekezletünket, amelyen Glücklich Vilma „A vásárló közönség karácsonyi kötelességéről” beszélt. Megértetni igyekezett a közönséggel, hogy mennyire káros az az időbeosztásunk rendszertelenségéből eredő munkatorlódás egyes terminusok alkalmával, mint pl. a karácsony előtti napokban is, az ipar és kereskedelem terén alkalmazottakra és a munkásokra. S milyen könnyen volnának ezek a bajok elkerülhetők. Ismertette az Amerikában Consumer's League, Németországban

Käuferbund, Franciaországban Ligue des Ache-teurs néven keletkezett vevőszövetkezeteket és ajánlotta ilyenek létesítését hazánkban is. – Januárban Schwimmer Rózsa „Víg és komoly útiemlékek Hollandiából és Németországból” című előadásában párhuzamot vont a magyar, német és holland nő helyzete és annak javítására irányuló törekvése közt. – Februárban Jánossy Gábor (Szombathely) és Spitzer Gyuláné (Nagy-tapolcsány) lelkes hangú, munkára buzdító, tartalmas előadásokat tartottak egyesületünkben egy vidéki értekezlet keretében, amelyben a feminista-mozgalom országossá tételét sürgették.

A lakásnyomorúság megszüntetése érdekében tartott nyilvános értekezletünkön Schwimmer Rózsa ismertette a központi háztartás rendszerének gazdasági, kulturális és pedagógiai előnyeit. Palóczy Antal tanár, Forbát Imre dr. műegyetemi tanár, Ziper-novszky Károlyné és Bródy Ernő dr. orsz. képviselő hozzászólása után az értekezlet határozati javaslatot fogadott el, amelynek értelmében egyesületünk felír a székesfőváros tanácsához és kéri mind a közép-, mind a munkásosztály számára központi háztartásra berendezett házak építését.

Külföldi vendégeink közül dr. Hanns Dorn, a müncheni műegyetem magántanára, „A férfi álláspontja a nőmozgalommal szemben” című előadásában gazdasági, politikai és társadalmi szempontból világlította meg a nőkérdést. Egyben megcáfolta azt a hitet, mintha a feminizmus a férfiak érdeke ellen irányulna.

Robert Michels dr., a turini egyetem tanára, tartalmas és lendületes előadás keretében ismertette az olasz nő helyzetét. Kimutatta, hogy az olasz nőmozgalom csakis a házassági jog megjavítására és a politikai jogok megszerzésére törekszik. Egyébre nincs is szükség, mert 1876. óta a nők előtt nyitva áll minden-mű iskola éppen úgy, mint a férfiak előtt.

Előadási sorozatot rendeztünk ottani tag-társaink óhajására Temesvárott. Ezenkívül Pécsen, Újvidéken, Debrecenben, Temesvárott, Nagykanizsán, Zsolnán, Nyitrán, Balmazúj-városon, Újpesten, Pozsonyban, Aradon, Érsek-újvárott, Székesfehérvárott és Tiszaúj-lakon tartottak előadást egyesületünk tagjai. Eszméink mindenütt nagy lelkesedést keltettek; ezt leg-jobban tagfölvételi statisztikánk igazolja, amely az előbbi évekéhez nem is hasonlítható emelke-dést mutat.

A londoni nemzetközi békekongresszuson hivatalosan Schwimmer Rózsa képviselte egyesületünket, képviseltette magát egyesüle-tünk a Nemzetközi párbajjellenes kongresszu-son is.

Gyakorlati Tanácsadónkat legtöbb esetben pályaválasztók és álláskeresők veszik igénybe: utóbbiak között legtöbbször a házasság hajó töröttjei, vagy olyan asszonyok, leányok, akiknek férje vagy apja betegség folytán lett munkaképtelenné. Kész tanulság ez oly szülők és leányok részére, akik föltétlenül hisznek a házasságnak, mint ellátási intézménynek tökéletességében és változhatatlanságában.

Igen örvendetes hivatalos közlönyünknek, „A Nő és a társadalom”-nak, fejlődése. Lapunk mind több és több példányban jelenik meg, a társadalom legszélesebb rétegeiben terjesztve eszméinket. Mindenfelől sürgetik lapunknak legalább kéthetenként megjelenését. Ehhez sok előfizető és hirdető volna szükséges, mert az egyesületi tagokon a lapkiadóvállalat mitsem nyer. Kérjük tagtársainkat, terjesszék „A Nő és a társadalmat” ismerőseik körében és hívják fel reá – mint sok ezer nőnek állandó olvasmányára – az üzletembereknek, mint hirdetőknél, figyelmét. Kérjük minden olvasóteremben, könyvtárban, klubban, kaszinóban, kávéházban, fürdőhelyek társalgótermében „A Nő és a társadalmat!”

A lefolyt egyesületi év eseményeiről beszámolva, nagy köszönettel kell adóznunk Szántó Menyhért min. osztálytanácsos úrnak, a Társadalmi Múzeum igazgatójának helyiségünk szíves átengedéseért. Köszönetet kell mondanunk a magyar sajtónak, közleményeink közzétételéért, úgyszintén a Nőtisztviselők

Országos Egyesületének, melynek tagjai, mint az előző években, az idén is munkájukkal támogattak bennünket.

Különösen ki kell emelnünk ez idén mind politikai bizottságunknak, mind a bizottságon kívül álló tagtársainknak anyagi áldozatkészségét. Igaz, hogy ez az áldozatkészség nem hasonlítható az angolokéhoz, de mindamellett arról tanúskodik, hogy tagtársaink felismerték a helyzet komolyságát.

Most, a döntő küzdelemben, joggal várhatjuk, hogy tagtársaink fokozottabb munkakedvvel, még nagyobb anyagi áldozatokkal fogják ügyünket felkarolni, a közös célunkat képező, az egész emberiség boldogulását elősegítő nagy feladatok érdekében.

Visszapillantva a lefolyt év munkásságára, megállapíthatjuk, hogy eszméink minden ellenük irányuló törekvés ellenére, nagy erkölcsi sikert vívtak ki. Gyökeresen átalakító hatással voltak a közvéleményre, az irodalomra, a sajtóra; ha ez munkásságunkat sokszor gánccsal illette is, ez ne aggasszon senkit; amint nem szabad, hogy az elért eredmények elbizakodottá tegyék a szociális haladás komoly munkását, úgy rosszalással, gánccsal, gúnyval nem törődve, kell haladnunk előre abban az irányban, amelyet komoly megfontolás, a társadalmi viszonyok alapos ismerete, a becsületes meggyőződés jelöl ki számunkra. Tartson velünk mindenki, aki a társadalmi viszonyok javulását, az emberiség küzdelmeinek jobb eredményét óhajtja!

BEVÉTEL		Pénztári kimutatás az 1908. évről.		KIADÁS	
Egyenleg 1907. évről	258	83	Irodaköltség	967	54
Befolyt tagsági díjak	3040	—	Postaköltség	492	33
Előadások bruttó-jövedelme	2735	55	A Nő és a Társadalom	1514	13
Adományok politikai propaganda-alapra	2060	64	Nyomatványokért	425	58
Szülői értekezletek jövedelme	44	—	Folyóiratok előfizetése, szövetségek tag-		
Egyesületi kiadványokért és jelvényekért	90	34	sági díjat	102	29
Visszatérítés	24	60	Tiszti fizetés és pénzbeszedői jutalék ...	928	80
			Kiküldetési költség	500	—
			Előadások rendezése, előadók tiszteletdíja	2189	18
			Egyéb kiadások: politikai propaganda,		
			zászlók, Gyakorlati Tanácsadó hirde-	852	55
			tései, házbér stb.	281	58
			Egyenleg		
	8253	96		8253	96

Budapesten, 1908 december 31-én.

Az egyesületi könyvekkel összehasonlítottuk és mindenben megegyezőnek találtuk.

Szenczy Margit s. k.,
a számvizsgáló-bizottság tagja.

Blumgrund Janka s. k.,
a számvizsgáló-bizottság tagja.

Taubner Margit s. k.,
a számvizsgáló-bizottság tagja.